Maria Volkova

LA TINE MI-E NĂDEJDEA

DIN COPILĂRIA SFÂNTULUI TEOFAN ZĂVORÂTUL

Maria Volkova

LA TINE MI-E NĂDEJDEA

Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul

Maria Volkova

LA TINE MI-E NĂDEJDEA

Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul

„Ding, dong!" – se aude clopotul mare, chemând la slujbă. Îl acompaniază cel mic, răsunător, și vesel se strigă unul pe altul. Glasurile lor zboară peste case, peste iarba îngândurată, peste râul grăbit. Seara se lasă încetișor pe pământ din cupa răsturnată a cerului și din vâlcele i se furișează în întâmpinare șerpișori sfioși de ceaţă.

Tatăl și fratele lui Egor[1] sunt de mult timp la biserică. Tatăl este preot, iar în biserică sunt o mulţime de lucruri de făcut: trebuie să se pregătească pentru slujbă, să aprindă candelele mari, ca ele să strălucească precum steluţele în semiîntuneric. Aici sunt o mulţime de lucruri uimitoare! Biserica seamănă cu un palat din basme, fiindcă aici trăiesc sfinţii. Ei sunt serioși, privesc sever sau doar trist spre oameni.

---

[1] Diminutivul de la numele Gheorghe (n. tr.).

– Mamă, întreabă câteodată Egor, de ce sfinţii sunt atât de trişti?

Mama nu răspunde de îndată, mai întâi priveşte la icoana Sfintei Muceniţe Tatiana, o icoană mare, în altarul lateral din stânga, sau la Sfântul Nicolae – el este în dreapta – de parcă le-ar cere voie. Apoi zâmbeşte, îl ia pe Egor în braţe, ca el să poată vedea mai bine biserica imensă, adâncită în linişte şi semiîntuneric, şi numai atunci îi răspunde:

– Egoruşca, oare cum ar putea să fie veseli?! Doar oamenii vin la ei, fiecare cu durerea sa. Vine fierarul, el este bătrân, îl doare piciorul. Şi îl roagă: „Ajută-mă, îmi este atât de greu să merg!" Sau vine tuşa Maria, fiindcă i-a dispărut vaca din ogradă: „Ajută-mă să o găsesc", îl roagă ea. Fără vacă este greu, de unde să ia lapte, smântână, unt? Iar fără lapte şi unt nu se poate fierbe terciul şi atunci micuţii Petia şi Tania ar rămâne flămânzi. Ce să facă?

– Şi sfântul îi ajută?

– Da, însă nu îndată.

– De ce?

– Fiindcă el vrea ca mai întâi noi să-i ajutăm.

Egor nu are astâmpăr în braţele mamei sale, se uită întrebător în ochii Sfântului Nicolae. Mama ştie totul, fiindcă ea vorbeşte cu sfinţii. Ea ştie că Sfântul Nicolae i-a ajutat pe cei săraci, le-a adus bani, mâncare, îmbrăcăminte şi acum vrea ca noi

să procedăm la fel. După slujbă, Egor îl aşteaptă la ieşire pe bătrânelul fierar, pentru a-l ajuta să coboare scările înalte, apoi aleargă la tuşa Maria, vecina, cu o ulcică de lapte şi simte în inimă atâta bucurie, căldură şi nu ştie de ce îi vine să plângă. Mama spune că aceste lacrimi apar atunci când te apropii mai mult de Dumnezeu, dar Egor încă nu înţelege aceasta, fiindcă lângă Dumnezeu este bine, lângă El întotdeauna simţi bucurie. Atunci de unde aceste lacrimi? Şi la Paşti, când toată lumea vorbeşte despre bucuria Paştelui, când corul cântă vesel: „Hristos a înviat!", oamenii stau şi plâng. De ce plâng? Căci zâmbesc totodată!

– Înţelegi, Egoruşca, inima în piept arde, fiindcă Dumnezeu este aproape.

Aproape? Straniu. Egor se uită împrejur. Aici peste tot e Dumnezeu. Hristos este pe icoane, pe pereţi şi pe cruce. Iată Cina cea de Taină – El împarte ucenicilor pâinea. Mama spune că aceasta e o pâine diferită, iar Iuda se întinde pe furiş spre bucăţică. Iată şi Maica Domnului cu Fiul, atunci când El abia Se născuse. De ce oamenii mari spun că Dumnezeu poate fi aproape? El întotdeauna e aproape. Ori asta înseamnă că El uneori este departe?

– Nu El este departe, Egoruşca, oftează mama. Noi ne îndepărtăm mereu de El.

– De ce ne îndepărtăm?

– Pentru că păcătuim.

Egor priveşte gânditor către lumânările ce licăresc. Apoi spune cu seriozitate:

– Mamă, hai să nu mai păcătuim!

Ea zâmbeşte şi îl coboară din nou pe duşumea.

– Hai! Dacă nu vom păcătui, vom ajunge fericiţi, pentru că vom învăţa să ne bucurăm întotdeauna. Ştii cum spune Apostolul Pavel? „Bucuraţi-vă pururea. Rugaţi-vă neîncetat. Daţi mulţumire pentru toate” (I Tes. 5, 16-18).

– Mamă, o trage de fustă Egor. Aceasta înseamnă că întotdeauna vom plânge?

– De ce?

– Pentru că Dumnezeu va fi întotdeauna aproape?

***

Începe slujba. Se aude vocea tatălui – el spune ectenia în locul diaconului. Acesta este bătrân, nu a venit, probabil iar e bolnav. Se simte miros de tămâie, se aude cântarea armonioasă, minunată a corului.

Toate acestea Egor le ţine minte din fragedă copilărie. Biserica a fost aici dintotdeauna, ea este pentru el precum casa părintească. Aici Egor le ştie pe toate: ştie cum să cureţe candelele, unde trebuie să arunce apa după curăţenia din altar şi chiar unde duce mica uşă din peretele din dreapta al pronaosului. El ştie deja să citească,

doar l-a învăţat mama, şi acasă citeşte singur cei şase psalmi de la Utrenie. Iar tata i-a explicat cum să aibă grijă de cărbunii din cădelniţă şi cum să procedeze ca din tămâie să iasă mult fum binemirositor.

Dar în acelaşi timp Egor înţelege că acestea nu sunt cele mai importante. La început, când doar învăţa să-şi ajute tatăl, când începuse să facă ascultare în altar, el credea într-adevăr că cel mai important este să aduci la timp veşmintele sau să dai cădelniţa. Sau să ştergi icoanele cu ulei de măsline. Apoi a înţeles că cei mai importanţi în biserică sunt cei care privesc la el din aceste icoane, se roagă, iubesc și așteaptă. Din păcate, ei nu mai pot fi văzuţi vii, dar mama spune că la Dumnezeu toţi sunt vii. Fiindcă și Însuși Dumnezeu e viu. Și aceasta e atât de straniu, minunat și uimitor: iată crucea, picăturile de sânge care picură din rănile Mântuitorului, capul Său aplecat, ochii închişi. Dar El este viu, pentru că este cu neputinţă să fie omorât. Pentru că El este cel mai bun dintre toţi, El este adevărat. Dumnezeul nostru nu este inventat de oameni, un astfel de Dumnezeu nu poate fi inventat. Și în același timp El este cel mai curajos, cel mai bun om care a existat vreodată pe pământ.

***

Egor (sau Gheorghe) Govorov s-a născut pe 10 ianuarie 1815 în familia preotului din satul Cernavsk. Tatăl său, Vasile Timofeievici, la scurt timp după naşterea lui Egor a fost numit protoiereu. Toţi îl iubeau, şi superiorii săi, şi subordonaţii. Mama lui Egor, Tatiana Ivanovna, provenea de asemenea dintr-o familie preoţească. Egor a moştenit de la ea inima blândă şi iubitoare. De la tatăl său – mintea viguroasă şi profundă.

Toată viaţa băiatului se desfăşura în biserică: ori făcea ascultare în altar, ori cânta la strană. Bineînţeles, el nu-şi imagina existenţa sa fără biserică. Biserica a avut un mare rol în viaţa sa de mai departe, dând lumii nu doar un nou preot, ci un învăţător al Bisericii Ruse, un teolog şi un ascet – Sfântul Teofan Zăvorâtul.

***

E dimineaţa devreme, dincolo de ferestre e încă întuneric, viscoleşte. Frigul se strecoară pe duşumea pe sub uşă, gerul desenează pe geamuri ornamente enigmatice de gheaţă. Din cauza viscolului de afară, focul în sobă duduie – lemnele ard foarte bine. Totul a îngheţat: râul sprinţar Sosna, atât de vesel şi zburdalnic în timpul verii, e acum sub gheaţă, copacii au încreme-

nit, încătuşaţi de frig. Chiar şi clopotul bisericii, cel mai mare din clopotniţă, parcă geme în ritmul viforului.

E iarnă peste tot. De ieşi în câmp – acolo e totul alb, strălucitor, curat. În pădure, de pe crengile copacilor cad nămeţi întregi de zăpadă. Urme de animale nevăzute aleargă în diferite direcţii. Iată, pe aici a trecut o vulpe, iar pe acolo – o familie de porci mistreţi. Cu paşi negrăbiţi şi mărunţi şi-a croit drum un lup, iar pe spinarea înclinată a unui nămete a aterizat nu se ştie de ce un corb mare şi sobru. Toate sunt făurite de Creator, şi sunt făurite cu mare înţelepciune. Cât de frumos sunt create vieţuitoarele, chiar şi obişnuitul porumbel, ori sprintenul, şiretul piţigoi! Penele porumbeilor lucesc uneori în culori violete şi de smarald, ochii ca năstureii, sunt mereu atenţi, iar piţigoii şi botroşii zvâcnesc printre crengi ca nişte mici felinare, vii şi strălucitoare.

Chiar şi zăpada, cu câtă purtare de grijă este făcută! Până când pământul se odihneşte şi copacii, tufele şi iarba nu cresc, el nu are nevoie de ploaie. Iar ploaia, devenind uscată, uşoară şi albă, se adună la suprafaţă ca apoi, topindu-se deodată, să adape fiecare rădăcină şi fiecare ierbuşoară. Şi atunci nu mai poate să fugă niciun pas, căci îndată câmpul o strânge în braţele sale mâloase.

– Se crede că lumea este ţinută de puterile şi legile naturii, spune tata. Şi tace. Priveşte pe geam la noianul învolburat de fulgi de zăpadă.

Egor îşi întrerupe lectura – mama le-a spus, lui și surioarei, să citească un fragment din Evanghelie – și privește întrebător spre tatăl său, așteptând continuarea.

– Dar întotdeauna uită de încă o putere, harul, adaugă tatăl. Fiindcă, de nu ar fi harul, totul în lume s-ar prăbuşi ca stiva aceea de lemne, pe care – îţi aduci aminte? – noi am clădit-o prost și în grabă.

Egor dă din cap și se încruntă, zăbovește să întoarcă pagina. El întotdeauna se încruntă puţin atunci când ceva îi este neclar. Și, în sfârșit întreabă:

– Dar ce este harul?

Tatăl zâmbește, de parcă abia aștepta această întrebare.

– Dar tu ce crezi că este?

Egor tace, privește focul pâlpâind în sobă. Apoi spune:

– Harul... Probabil e un dar bun? Al lui Dumnezeu?

– Desigur al lui Dumnezeu. Gândește-te numai cât este de important. Un dar sau un cadou poate fi dăruit numai din iubire.

Egor își întoarce capul dinspre foc și surprinde privirea tatălui său. O privire foarte serioasă.

Odată, demult, când Egor era încă micuţ de tot şi nu înţelegea nimic, începuse să facă gălăgie în biserică în timpul epiclezei, iar mama s-a aplecat spre el şi i-a spus: „Egoruşca, stai cuminte, pentru că este foarte important. Acum se întâmplă cel mai minunat eveniment din lume". Şi Egor a rămas nemişcat, pentru că ochii mamei erau foarte serioşi. Cum sunt ai tatălui acum. Tatăl înadins lasă deoparte scrisoarea urgentă, pe care trebuie să o scrie, mută călimara mai încolo, pentru a vorbi anume despre aceasta.

– Dar şi iubirea poate fi câştigată?, întreabă gânditor Egor.

Tatăl dă din cap aprobator:

– Da, ai dreptate. Poate fi.

– Dar cum poate fi câştigată iubirea lui Dumnezeu?

– Iubirea lui Dumnezeu este ca iubirea unui tată. Şi când îl supără copiii pe tatăl lor?

– Atunci când nu ascultă?

– Iată, vezi!, râde tatăl şi îşi aşază palma pe creştetul ciufulit al fiului său. Tu înţelegi totul. Iar acum gândeşte-te, de ce poate să fie supărat Dumnezeu? Căci oamenii deseori nu-L văd din cauza păcătoşeniei lor, nu ascultă şi trăiesc astfel, de parcă nici nu au nevoie de El. Egor priveşte Evanghelia. Ea stă în faţa sa pe masă şi paginile deschise devin din ce în ce mai luminoase în razele zilei care se iveşte.

Curios, oare ce are în vedere tatăl său? Egor numai ce a citit despre furtuna de pe marea Galileii (Mt. 8, 23-27; Mc. 4, 35-41; Lc. 8, 22-25). E adevărat, nu este deloc o mare, ci un lac imens, dar localnicii o numesc mare. Şi apoi, ea este înconjurată de munţi, de aceea sunt multe furtuni acolo, şi destul de puternice.

Hristos şi ucenicii Săi mergeau într-o corabie pe lac. El a adormit și în acest timp s-a iscat o furtună mare. Vântul devenea din ce în ce mai puternic, valurile ameninţau să înece micul vas. Ucenicii s-au speriat foarte tare. Aproape toţi erau pescari de prin partea locului, de aceea știau foarte bine că pe o astfel de vreme cel mai bine este să debarci pe ţărm și să cauţi un loc cât mai ferit.

Dar malul era deja departe. Furtuna mânioasă îi ducea în larg, spre valurile ce se ridicau în faţa lor. Egor nu a văzut niciodată marea, iar pe râu nu sunt asemenea valuri. Totuși, el și-a închipuit munţii întunecaţi de apă urlând înfricoșător, și era atât de straniu să vadă această imagine în locul câmpului acoperit de zăpadă. Probabil că valurile mari sunt foarte înfricoșătoare, mai mari decât casa, aproape ca niște munţi adevăraţi.

Atunci ucenicii au prins a-L trezi pe Hristos și chiar I-au reproșat: „Învăţătorule, nu-Ţi este grijă că pierim?" (Mc. 4, 38). El S-a trezit, S-a ridicat, i-a interzis vântului să mai urle, spunându-i: „Taci!",

iar mării i-a interzis să se dezlănţuie furioasă şi i-a spus: „Încetează!" (Mc 4,39). Şi vântul cu marea L-au ascultat îndată.

S-a făcut atât de linişte, cum probabil este numai iarna la noi în pădure. Corabia a încetat să se mai clatine, apa a devenit calmă şi nemişcată. Norii s-au împrăştiat şi printre ei s-au ivit stelele îndepărtate. Şi Creatorul acestor stele, stând acum în micul vas din mijlocul lacului îmblânzit, privea trist spre ucenici, întrebându-i: „Pentru ce sunteţi aşa de fricoşi? Cum de nu aveţi credinţă?" (Mc. 4, 40)

Egor îşi priveşte tatăl şi simte, crede, că a găsit răspunsul.

– Pentru că nici noi nu avem credinţă? Întreabă el. Aşa cum ucenicii din barcă au fost puţin credincioşi. Căci dacă nu crezi în Dumnezeu, atunci nu ai nevoie nici de iubirea Lui. Dar ce poate fi mai rău decât atunci când cineva nu are nevoie de iubirea ta?

– Aşa este, spune tatăl, iar harul este un dar trimis omului din iubire. De aceea, nici cu mintea, nici cu aptitudinile personale, să zicem, cu îndemânarea de a citi sau a scrie, nu vei putea să dobândeşti har pentru tine. El este dăruit numai acelora care au nevoie cu adevărat de el. Şi acelora care pot să-l cuprindă în inima lor.

– Şi mama spune asta tot timpul.

– Pentru că este adevărat. Înţelegi, deseori omul tinde spre Dumnezeu, se străduieşte să-l facă pe plac, merge la slujbe, dar nu întotdeauna face acestea cu râvnă. Şi Dumnezeu ar putea să-i dăruiască foarte mult har, dar nu-i dăruieşte, pentru că inima acestui om este încă mică. Ea trebuie să fie lărgită.

– Să fie lărgită inima?

– Da. Tu doar singur ştii cum.

– Trebuie să faci fapte bune, presupune Egor, şi atunci ea va fi mai mare?

– Atunci ea va fi capabilă să cuprindă mai mult har. Tu simţi bucurie în inimă atunci când îi ajuţi pe săraci şi îi mângâi pe cei nefericiţi? Înseamnă că în ea a pătruns harul. Când aperi pe cineva care este nedreptăţit, simţi din nou bucurie în inimă. Din nou se revarsă asupra ei bunul dar al lui Dumnezeu.

Egor îşi aminteşte cum cu două zile mai înainte băieţii din familia Kolunovilor au chinuit o pisică, dar el s-a speriat şi nu i-a sărit în ajutor. Pisica mieuna foarte jalnic, iar lui îi este şi acum ruşine că a trecut pe alături. Nu a reuşit să se învingă pe sine.

– Tată, întreabă el, prinzând curaj. Dar, ce să faci dacă... dacă ai putea face o faptă bună, dar nu poţi, pentru că ţi-e frică?

Tatăl se uită la el, apoi oftează gânditor. Poate îşi aduce aminte ceva din propria sa viaţă. Mama

spune că în copilărie el era foarte fricos. Şi se temea întotdeauna când stingeau lumina în casă. Iar acum slujeşte Domnului şi de aceea luptă continuu cu întunericul duhovnicesc, cu întunericul din suflet.

Egor se teme de înălţime, deşi încă nu a spus acest lucru nimănui. Şi de băieţii Kolunovilor se cam teme, totuşi nu chiar foarte tare.

– Dacă ţi-e frică, spune tatăl, atunci roagă-te. Pur şi simplu roagă-te, cu cuvintele tale, cum vei simţi. Cere de la Dumnezeu curaj. El are mult curaj, ai văzut în ce chinuri a murit? Dar cum i-a înfruntat pe cărturari şi farisei? Pentru asta doar e nevoie de mult curaj. Dacă îl vei ruga, El te va ajuta numaidecât. Fiindcă spune chiar El: „Şi pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară" (Ioan 6, 37).

Educaţia din primii ani ai copilăriei a fost foarte valoroasă pentru Gheorghe Govorov. Mama şi tatăl se îngrijeau nu numai de hrana şi nevoile elementare ale copiilor, dar se străduiau cel mai mult să se îngrijească de ce este mai important – de mântuirea sufletului lor. Căci dacă omul nu va învăţa să vieţuiască în pace cu Dumnezeu, nu va dobândi pacea cu el însuşi, iar asta înseamnă că nu va fi fericit niciodată.

Cât de mult au investit evlavioşii părinţi în viitorul fericit al copiilor lor! Ei i-au învăţat să asculte şi să se stea cât mai mult în biserica Domnului. I-au învăţat să-i ajute pe alţii, să aibă grijă unul

de altul. Şi nu aveau puţini copii, erau şapte cu toţii: trei fiice şi patru fii.

Toate fiicele Govorovilor – Liubovi, Evdochia şi Ana – mai târziu s-au căsătorit şi au devenit preotese. Fiul cel mare, Simeon, a murit de tânăr, abia după ce intrase la seminar. A vrut să devină preot, ca şi tatăl său. Însă alţi doi fii – Ioan şi Gavriil – au absolvit seminarul şi au fost hirotoniţi preoţi. Şi, în sfârşit, Egor, a ajuns nu doar preot, ci ieromonah, adică a fost tuns în monahism. Când a devenit călugăr, a primit alt nume – Teofan.

Aceasta s-a petrecut în anul 1841. Teofan Govorov împlinise atunci doar douăzeci şi şase de ani.

***

În copilărie lui Egor îi plăcea foarte mult să urce în clopotniţă şi să bată clopotul mare, cel care suna cu un bas puternic. De limba clopotului era legată o frânghie care atârna până jos. E adevărat, Egor nu a avut niciodată putere să tragă de ea aşa încât sunetul puternic al clopotului să se audă în tot ţinutul. Clopotarul reuşea să facă asta: el era foarte puternic şi chiar putea să ducă un buştean mare de unul singur. De asemenea, reuşea să bată clopotul astfel şi paznicul, pişicherul bătrânel Emilianîci. Însă Egor nu reuşea deloc. Era încă mic.

În schimb el cunoștea foarte bine biserica. Toate ușile, toate intrările și ieșirile le cercetase deja. Și chiar s-a strecurat în vechiul și părăginitul beci. De aceea el a izbutit să găsească repede și calea spre clopotniţă: prin mica ușă din peretele din dreapta al pronaosului, în sus pe scara șubredă direct spre cerul azuriu, plin de cântecul lăstunilor.

În clopotniţă e bine, liniște, tihnă. Toată agitaţia rămâne jos, se aude doar șuieratul vântului și freamătul frunzelor. Micul mesteacăn care a crescut direct pe cornișă își clatină gânditor crengile. Tata demult spune că ar trebui tăiat cu fierăstrăul, dar mesteacănul nu se vede de jos, și lui Emilianîci îi este milă de el. Sau poate pur și simplu nu vrea să se urce. Fiindcă trebuie să găsească de undeva o scară mare, să se înarmeze cu un fierăstrău. Emilianîci tot timpul uită de asta. Iar mesteacănul crește, pe an ce trece devine tot mai verde și mai frumos. Egor a privit în sus, s-a sprijinit de perete și cu o smucitură a sărit peste ultimele două trepte. Iată, acum se află sus. Astăzi nu vor mai bate clopotele, dar el nu știe de ce a simţit nevoia să urce aici, să privească încă odată satul și râul de la această înălţime. Nu-i nimic dacă îi este frică puţin, doar el a fost deja de atâtea ori în clopotniţă.

El mai vrea să se afle încă odată aici, pentru că în curând va fi nevoit să plece din casa părin-

tească. Poate pentru totdeauna. Îl așteaptă școala, apoi seminarul, și el trebuie să înveţe bine. Dumnezeu are nevoie de preoţi sârguincioși, pricepuţi și înţelepţi.

Preotul are obligaţia să cunoască multe, fiindcă oamenii vin la el pentru a primi sfaturi și pentru a fi încurajaţi. Sau vin cu întrebări despre credinţă, despre rânduiala bisericească. Dar câte cărţi bisericești sunt în strană! Dirijorul corului sau cititorul le deschid când pe una, când pe alta, și fiecare conţine ceva diferit. Egor știe deja câte ceva, dar aceasta îi ajunge exact pentru a înţelege cât de complicat și cât de frumos este alcătuită slujba. Cum ai putea să slujești dacă nu ai ști cum să folosești toate acestea?

Egor s-a furișat mai sus și s-a așezat pe bârna răsturnată de sub clopote. De aici se vedea bine drumul și partea dinspre apus a cerului cu soarele roșiatic asfinţind. Ca un măr copt, el cobora încet după orizont. Fremătau în bătaia vântului câmpurile de secară și hrișcă, pe lângă căsuţele vechi din bârne se mișcau încet câteva baticuri albe, roșii și verzi. Acestea erau ale vecinelor care după slujbă se împrăștiau serioase pe la casele lor. Uite-l și pe tata. Merge prin curtea bisericii spre prescurărie. Cât de bine este aici sus! El s-a rezemat de perete și a închis ochii. Doar tu și cerul, tu cu Dumnezeu. Și nimeni nu poate să tulbure această comuniune.

***

Egor s-a trezit din cauză că era frig. Vântul bătea cu rafale puternice, copacii foşneau cu teamă. Lângă moara de pe malul râului lătra un câine, probabil, Polcan, şi clopoţelul poştalionului se auzea sunând stingher. Aproape se înnoptase şi jos, în sat, se aprinseră primele luminiţe răzleţe. Mirosea a ploaie. Dinspre apus înainta cu hotărâre un nor.

„Cum de am adormit?", s-a întrebat Egor. Bâjbâind, fiindcă pe scară era întuneric, a coborât cu grijă. L-a ajutat faptul că ştia bine drumul, picioarele l-au dus singure şi, probabil, îngerul păzitor l-a ajutat să nu cadă. Scara era abruptă, puteai să-ţi rupi şi gâtul pe ea. Tremurând uşor, ea scârţâia sub fiecare pas, „jeluindu-se" bătrâneşte şi strident de soartă. Egor chiar era să cadă la un moment dat, pentru că uitase că distanţa dintre treptele de jos e un pic mai mare decât dintre cele de sus, dar s-a agăţat la timp de balustradă. Trebuie să se grăbească, fiindcă mama şi tatăl său probabil sunt îngrijoraţi. Poate chiar îl caută. Cum de a putut să adoarmă aşa? Trebuie să se grăbească, să se grăbească...

Încă o treaptă, balustrada s-a sfârşit. Înseamnă că deja este jos. Podeaua de lemn scârţâie altfel. Aici nu se mai aude vântul, de aceea toate sunetele devin mai puternice, mai pătrunzătoare şi

mai evidenţiate, de parcă doresc să-şi demonstreze toată frumuseţea. Interesant, oare de ce?

Iată şi uşa. Egor a împins-o, fiindcă ea se deschidea în afară. Uşa nu s-a clintit. El a împins-o din nou, cu mai multă putere. Şi-a amintit că tata i-a spus nu demult lui Emilianîci să încuie toate uşile, şi pe aceasta la fel, să nu se caţere copiii în clopotniţă şi Doamne fereşte să cadă. Aşadar, acesta l-a ascultat pe tatăl lui? A găsit cheile şi a... încuiat uşa?

Egor a încremenit, apoi a găsit pipăind mânerul mare de fier şi a tras de uşă spre el. Lacătul a huruit cu obrăznicie de cealaltă parte. Egor a strigat. Odată, de două ori. Nimeni nu a răspuns. Pereţii groşi ai pronaosului şi uşa grea nu lăsau să treacă niciun sunet.

Aproape cu deznădejde a privit în sus, într-acolo, unde, pe fondul cerului abia se vedea marginea clopotului mare. Oare ce era de făcut? Părinţii, probabil, nu-şi găsesc locul. Anul trecut, când au mers cu toţii la cules de ciuperci şi Vania s-a pierdut în pădure, mama şi-a secat ochii de atâta plâns. Iar tata nu a mâncat, nu a dormit, a cutreierat împrejurimile, probabil, vreo zece verste în jurul satului, a răguşit, pentru că l-a strigat pe Vania încontinuu. Şi acum a dispărut el, Egor. Mama din nou o să plângă şi o să stea în genunchi în faţa icoanelor, iar tata? El trebuie să

slujească mâine şi înainte de aceasta trebuie să citească o pravilă atât de lungă!

El a mai strigat încă odată. A bătut în uşă cu pumnii şi cu picioarele, ea s-a zgâlţâit, lacătul a zornăit, parcă luându-l în râs. Atunci Egor şi-a închipuit că de sus poate va fi auzit mai bine, a dibuit balustrada şi din nou a început să urce scara spre clopotniţă.

Norul acoperise deja primele stele ale serii. Negru și voluminos, el defila sobru și fără grabă pe cer. Fiindcă pădurile și câmpiile nu pleacă nicăieri. Iar oamenii și animalele trebuie să aibă timp să se ascundă în casele și vizuinele lor.

– Sunt aici!, a strigat Egor către micile luminiţe ale satului. Sunt aici! Deschideţi! Lăsaţi-mă să ies!

O rafală puternică de vânt, năpustindu-se dinspre râu, a smuls strigătul lui din clopotniţă și l-a dus departe spre pădure. Cu un zgomot din ce în ce mai mare și mai greoi, se apropia ploaia. Primele picături au căzut pe acoperiș și i s-au izbit de faţă. Și deodată el a auzit un îndepărtat și foarte slab: „...gor!...gor!" și a înţeles că este vocea mamei care îl căuta.

– Eu sunt aici!

Dar să strige era fără rost. Nu se ştie de ce ei nu-l auzeau. „...gor!" - s-a repetat din nou, de această dată din direcţia grădinilor. Mama va merge acum să-l caute, ploaia o va uda. Poate va umbla prin ploaie toată noaptea.

„Trebuie să cobor", a hotărât Egor. Îi era milă de mama. Mai era o cale de a coborî, la care el se gândise mai întâi, dar își alungase acest gând, pentru că era mult prea strașnic. Poate să coboare în jos pe frânghie. Ea este trainică, este legată de limba clopotului cel mare şi ajunge până la pământ. Trebuie să încerce. De fapt, este foarte simplu.

– Este simplu, - și-a spus el sieși și a privit în jos.

Pământul se prăbușise într-o prăpastie neagră, unde, foarte departe, satul strălucea cu luminiţe portocalii. Parcă o mână de oţel îl strânse de gât, ameţise. Egor a pășit înapoi, ţinându-se încă de frânghie cu o mână. De ce l-au închis, de ce au hotărât să încuie această ușă anume azi?

„Doamne...", s-a uitat el spre cer. Și-a amintit cuvintele tatălui său: „Dacă te vei teme, roagă-te. Pur și simplu roagă-te cum poţi. Dumnezeu este foarte curajos, El a avut o moarte atât de strașnică". „Tu ai murit pe cruce, s-a gândit Egor, însă eu trebuie doar să cobor".

Și atunci i s-a făcut rușine. El se afla în biserică, biserica era casa lui. Atunci de ce se temea? Oare aici îl ameninţa ceva? Erau atât de mulţi sfinţi în jur, cărora li se rugau tata, mama, surorile, fraţii și el însuși. Și ei se roagă pentru el. Dumnezeu îl va ajuta, nu-l va lăsa. Căci Egor nu va coborî fără niciun rost, el va coborî pentru că îi este milă de tata și de mama și nu vrea ca ei să fie îngrijoraţi.

– Te rog, Doamne, ajută-mă! A închis ochii și stătea, șoptind:

– Fără Tine nu voi reuși... Ajută-mă! Ajută-mă! Ajută-mă!...

Apoi s-a agăţat de frânghie cu amândouă mâinile. S-a aşezat pe îngrăditura din lemn. Vântul urla, cum urla, probabil, pe marea Galileii; jos se clătinau în valuri negre copacii. „Dacă am avea credinţă măcar cât un bob de muştar, și-a amintit el cuvintele din predica tatălui său, am putea să mutăm munţii din loc. Și nimic nu ar fi nouă cu neputinţă" (Mt. 17, 20).

„Înseamnă, s-a gândit Egor și s-a întristat, înseamnă că nici măcar atât de mică nu este credinţa mea?"

„De ce nu credeţi?" - și parcă a văzut aievea ochii triști ai lui Hristos.

„Dacă voi cere, El mă va ajuta. Cel mai important este să cer. Cea mai importantă este nădejdea în El. Fiindcă în cine mai poţi avea nădejde în lumea aceasta? Doamne, Doamne... ajută-mă!"

Egor a trecut peste îngrăditură, și-a lăsat un picior de pe bordura îngustă. Să se ţină doar cu mâinile era foarte greu, dar din cauza fricii, el aproape nici nu observă asta. „Nu, eu voi crede!, se gândea el. Nu pentru a muta munţii. De ce să-i mut eu? Eu voi crede pentru că așa vrei Tu. Pentru că este pe placul Tău. Eu vreau să Te bucur și nu vreau să Te mâhnesc!"

Dar să înveţi să crezi, să înveţi toată viaţa, ca și coborâtul din clopotniţă pe o frânghie udă, este atât de greu!...

Egor a ţinut minte pentru totdeauna cum şuiera vântul, clătinându-l ca pe un fulg. Cum se risipeau de sub picioare pietrele mărunte şi el nicidecum nu reușea să găsească un sprijin. Îl dureau mâinile și, din cauza încordării, i se încleştau încontinuu. A coborât destul de repede, însă de frică i se părea că această coborâre nu va avea sfârșit.

De aceea Egor s-a mirat foarte tare când a simţit pământul sub picioare. Dintr-odată acesta apăruse aproape de tot, de parcă îngerii l-au adus neobservat și grijuliu pe iarbă. El a ridicat capul – frânghia, neagră și dreaptă, urca departe, în sus. Oare într-adevăr, el singur coborâse pe ea? Nu, nu singur, bineînţeles că nu el singur. Dacă Dumnezeu nu l-ar fi ajutat, s-a fi temut și ar fi stat până acum acolo sus.

– Egorușca! Fiule! Egorușca!..

– Mamă, sunt aici!

Și în acea clipă s-a revărsat ploaia. Un adevărat perete de ploaie torenţială, de parcă își ieșise din minţi chiar râul, ridicându-se și năvălind peste satul care nu bănuia nimic.

Egor zâmbi. Îi venea să râdă, să cânte și să sară de fericire. Dumnezeu întârziase ploaia năvalnică. El a așteptat până când Egor avea să coboare și

să se afle în siguranţă, pe pământ. Iar când Egor a coborât, Dumnezeu a dat drumul ploii, fiindcă ea trebuia să se reverse peste pământ. Nu ai ce face. Doar fără ploaie nu va fi roadă şi nu vor creşte în pădure bureţii moi şi hribii voinici.

Mama şi tata l-au găsit îndată, l-au luat în braţe şi l-au ascuns sub acoperişul bisericii. De pe acoperiş curgea ploaia în şuvoaie subţiri, adunându-se lângă picioarele lor în bălţi întunecoase. Egor tremura din cauza spaimei și a încordării prin care trecuse, dar încă se simţea vesel și nu-i era frig deloc.

– Gheorghe!, l-a strigat tatăl său cu severitate. Unde ai fost?

Egor i-a explicat. I-a povestit cum a adormit fără să vrea în clopotniţă, cum a descoperit că era închis acolo, cum a strigat şi, în sfârşit, cum a coborât pe frânghie.

– Ai coborât?, s-a mirat tatăl. Singur?

Și a privit cu uimire în sus. Mama nu a spus nimic, ci numai a oftat:

– Egorușca!

– Eu m-am rugat, a spus Egor.

Și deodată a simţit că în zadar a spus aceste cuvinte. Au sunat precum o laudă. Nu trebuia să le rostească.

Tatăl a privit din nou în sus, într-acolo unde, printre șuvoaiele de ploaie, se putea ghici acoperișul îndepărtat al clopotniţei:

– Să ştii că, după toate acestea, vei ajunge ori clopotar, ori arhiereu, ţine minte cuvintele mele!

– Bine că te-ai gândit să cobori pe frânghie, a continuat el, când, în sfârşit au ajuns acasă, uzi până la piele, dar fericiţi.

– Dar de ce nu te-ai gândit să baţi clopotul? Noi am fi auzit că sună clopotul și am fi înţeles că sus este cineva.

– Nu știu de ce nu m-am gândit la asta, a dat din umeri Egor.

Într-adevăr, el nu știa. Să bată clopotul, doar era atât de simplu! Și aproape că i-a venit să râdă – atât de simplu i se părea.

– Nu, a clătinat din cap tatăl său. Clopotar nu vei fi. Un clopotar ar fi sunat neapărat.

– De ce nu voi fi?

Tatăl a zâmbit.

– Pentru că nu ţi-ai amintit de clopot. Însă dacă ești atât de curajos, poţi să ajungi arhiereu. Numai că ei procedează de obicei invers, nu așa cum ai făcut tu.

– Cum așa?

– Ei nu coboară din cer pe pământ. Ei, de obicei, urcă. Iar toţi ceilalţi – după ei. Ocupaţia lor este să găsească drumul în sus.

Egor a dat aprobator din cap. El nu a spus nimic, doar s-a gândit: „Și eu doresc aceasta, Doamne! Învaţă-mă să găsesc drumul în sus!"

***

Gheorghe a crescut şi mai târziu într-adevăr a ajuns arhiereu. Au trecut anii de studii – mai întâi la şcoală, apoi la seminar şi la Academia Teologică din Kiev. Gheorghe era un elev sârguincios, modest şi milos, gata oricând să-i ajute pe alţii. Şi toţi îl iubeau.

În timpul studiilor de la Academie, Gheorghe şi-a descoperit talentul de a scrie învăţături şi predici. Ele erau alcătuite strălucit. Nu numai colegii, dar şi profesorii aveau respect pentru lucrările sale. Într-adevăr, s-a dovedit că nimeni din Academie nu putea să scrie mai bine.

Câte motive de mândrie ar fi avut! Însă Gheorghe niciodată nu se mândrea, ştiind că acele opere nu sunt meritul lui, ci sunt scrise cu ajutorul harului, bunului dar al lui Dumnezeu. Dimpotrivă, el era atât de modest, încât abia putea fi convins să-şi citească operele cu voce tare.

Gheorghe Govorov – care la călugărie a primit numele Teofan – a devenit arhiereu în anul 1859, când avea patruzeci şi patru de ani. Se împlinise cuvântul tatălui său. Păstrând în inimă pentru toată viaţa amintirile luminoase ale copilăriei şi acele lecţii importante despre credinţă, pe care el le-a primit sub acoperişul casei părinteşti, luminătorul Teofan s-a dedicat în întregime slujirii lui Dumnezeu şi oamenilor. Cu o delica-

teţe neobişnuită, cu blândeţe şi iubire, el conducea eparhia încredinţată lui. Ca un tată iubitor, el socotea că cea mai importantă lucrare este mântuirea sufletelor turmei sale. El avea grijă de săraci şi îi mângâia pe cei care sufereau. Îi sprijinea pe cei deznădăjduiţi şi îi învăţa pe cei neascultători. Fiecare putea să vină la el după ajutor şi nimeni nu pleca de la el neîmpăcat.

Luminătorul ierarh avea grijă şi de educaţia poporului simplu. Copiii trebuie să înveţe, pentru că lumea este atât de minunată şi e atât de interesant să cunoşti în fiecare zi ceva nou! Peste tot pe unde ajungea vlădica Teofan, se deschideau şcoli şi gimnazii, sau obişnuite şcoli duminicale, în oraşe şi sate.

Sfântul Teofan citea mult, fiindcă el se împrietenise încă din copilărie cu cărţile tatălui său. Cartea este un lucru minunat! Ea poate să povestească despre tainele facerii lumii, să te ducă într-o clipă până la stelele îndepărtate sau să te coboare în cele mai necunoscute adâncuri ale mării. Poate să te transporte în timp şi să readucă la viaţă imagini demult uitate ale trecutului. Poate să povestească multe despre Biserică, despre Dumnezeu şi, bineînţeles, să te ajute să te întâlneşti cu El. De aceea Sfântul Teofan avea o bibliotecă mare. Şi ce cărţi erau aici! Cărţi de teologie, de patrologie, şi volume groase de istorie. Multe lucrări despre cum este alcătuită lumea

– cărţi de ştiinţe ale naturii. Lucrări de liturgică – ştiinţa despre alcătuirea slujbelor bisericeşti. Şi volume mari de filosofie, învelite în coperţi negre din piele. Căci nu se ştie niciodată ce nelămurire sau ce problemă putea să aibă vreunul dintre oamenii care îi cereau ajutorul.

În anul 1866, când avea mai mult de cincizeci de ani, luminătorul Teofan a fost numit egumen al Mănăstirii Vîşensk, cu hramul Adormirii Maicii Domnului. Nu după mult timp el s-a zăvorât în una din chilii: nu se vedea aproape cu nimeni, se ruga mult, ducea o viaţă de nevoinţă şi în ultimii unsprezece ani a slujit liturghia în fiecare zi. De aceea el este numit Teofan Zăvorâtul.

Totuși el nu a lăsat deoparte faptele bune – ajutorarea celor nevoiași. Teofan îi ajuta cu bani, împărţind sărmanilor tot ce avea el. Mobila din chilia sa era foarte simplă. Nu avea canapele moi, ci avea o canapea tare, din tablă. O comodă făcută de mână, un dulap vechi ce scârţâia. Luminătorul Teofan ar fi putut să-și cumpere o mobilă bună, însă de ce ar fi cheltuit bani pe aceasta, dacă în jur erau atâţia oameni care aveau nevoie de ajutorul său?

De asemenea, el ajuta oamenii și prin scrisori, dându-le sfaturi înţelepte și mângâindu-i cu un cuvânt blajin. Câteodată veneau atât de multe scrisori, încât sfântul era nevoit să scrie câte 30-40 de răspunsuri pe zi! El obosea mult, însă nicio-

dată nu se supăra pe cineva. Oamenii care l-au cunoscut spuneau că niciodată nu au auzit de la el niciun cuvânt mânios, niciun reproș.

Cunoscând bine limbile greacă, latină, ebraică și arabă, Sfântul Teofan a tradus multe opere ale Sfinţilor Părinţi, învăţaţi și teologi ai Bisericii Creștine. Unul din meritele sale importante a fost traducerea Filocaliei – culegerea de lucrări ale autorilor creştini din Evul Mediu. Teofan a tradus Filocalia din greacă, limbă care este foarte complicată. Dar sfântul nu și-a cruţat nici puterile, nici timpul său, fiindcă oamenii aveau atâta nevoie de aceste cărţi! Și până în ziua de astăzi acestea îi ajută pe mulţi, îi îndrumă și îi îmbărbătează prin scrierile și traducerile sale.

BISERICA ORTODOXĂ PRĂZNUIEȘTE POMENIREA SFÂNTULUI TEOFAN ZĂVORÂTUL PE 23 IANUARIE

– Mamă, întreabă câteodată Egor, de ce sfinţii sunt atât de trişti? [...]

– Egoruşca, oare cum ar putea să fie veseli?! Doar oamenii vin la ei, fiecare cu durerea sa. Vine fierarul, el este bătrân, îl doare piciorul. Şi îl roagă: „Ajută-mă, îmi este atât de greu să merg!" Sau vine tuşa Maria, fiindcă i-a dispărut vaca din ogradă: „Ajută-mă să o găsesc", îl roagă ea. Fără vacă este greu, de unde să ia lapte, smântână, unt? Iar fără lapte şi unt nu se poate fierbe terciul şi atunci micuţii Petia şi Tania ar rămâne flămânzi. Ce să facă?

– Şi sfântul îi ajută?

– Da, însă nu îndată.

– De ce?

– Fiindcă el vrea ca mai întâi noi să-i ajutăm.

Difuzare:
Tel. 0733 58 00 08
editura.agapis@gmail.com
www.areopag.ro

